

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci žalobkyně: **B. F.**, bytem x, zastoupena Mgr. Petrem Mikeščíkem, advokátem se sídlem Novotného lávka 5, Praha, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 11. 2013, čj. x,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Vymezení věci

Žalobkyně napadla žalobou shora označené rozhodnutí žalované a domáhá se jeho zrušení. Žalovaná tímto rozhodnutím zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 17. 10. 2013. Rozhodnutím žalované byla žalobkyni uložena podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2012 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), povinnost vrátit žalované přeplatek na starobním důchodu ve výši 8.719 Kč. Tato dávka starobního důchodu byla vyplacena panu J. T. dne 15. 5. 2013 na období od 16. 5. 2013 do 15. 6. 2013 převodem na účet. Dispoziční právo k tomuto účtu měla žalobkyně. J. T. nevznikl nárok na dávku vyplacenou dne 15. 5. 2013 ve výši 8.719 Kč, neboť dne 22. 4. 2013 zemřel. Žalovaná tedy rozhodla o tom, že žalobkyně, která měla dispoziční právo k účtu, na nějž byla důchodová dávka (přeplatek) poukázána, je povinna přeplatek vrátit.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované z toho důvodu, že zcela pomíjí, že žalobkyně měla dispoziční právo k účtu J. T. pouze do jeho úmrtí, které bance okamžitě oznámila. Po úmrtí pana T. měla přístup k účtu pouze banka, žalobkyně s penězi na účtu nenakládala. Žalobkyně vytkla žalované, že v napadeném rozhodnutí neuvedla, jak banka s dávkou

starobního důchodu, která byla připsána na účet pana T. po jeho úmrtí, naložila a proč přeplatek nevrátila banka. Žalobkyně nebyla dědičkou po J. T., byla pouze vypravitelkou pohřbu. Pokud je jí známo, tak v dědickém řízení nebyly zjištěny na účtu žádné peněžní prostředky. Žalobkyně napadla, že se žalovaná vůbec nezabývala tím, kdo a jak s penězi po jejich připsání na účet nakládal. Pan T. měl u České spořitelny úvěr, připsané peněžní prostředky tak mohly být použity na jeho úhradu. Rozhodnutí není v tomto ohledu dostatečně odůvodněno. Žalobkyně tvrdí, že jí nebylo umožněno nahlédnout do spisu žalované, zejména do podkladů získaných od banky. Je toho názoru, že pokud by měla vrátit částku 5.719 Kč (*správně 8.719 Kč – pozn. soudu*), kterou z účtu nevyčerpala, pak by právní předpis, který takovou povinnost ukládá, byl v rozporu s ústavním pořádkem.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že pro aplikaci § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je rozhodující, zda ke dni úmrtí pobíratele důchodu, který byl vyplácen bezhotovostně převodem na účet, měla k účtu dispoziční právo třetí osoba. Takovou osobou je v daném případě dle sdělení České spořitelny žalobkyně. Z pohledu citovaného ustanovení je zcela nerozhodné, jak bylo s dávkou starobního důchodu po jejím připsání na účet dále nakládáno. Česká spořitelna nemohla přeplatek na důchodu vrátit proto, že zůstatek na účtu ke dni úmrtí pana T. byl záporný, na čemž se platebními transakcemi ze dne 15. 4. 2012 (*správně 2013 – pozn. soudu*) a 17. 4. 2013 podílela i žalobkyně. Z popisu dalších transakcí nelze určit, který subjekt je provedl, ale nelze vyloučit, že touto osobou byla žalobkyně, která jako jediná kromě majitele měla k účtu přístup. Nebylo přitom prokázáno, že by žalobkyně hlásila ztrátu platební karty nebo jiné zneužití účtu. Tvrzení žalobkyně, že úmrtí pana T. okamžitě oznámila bance, není pravdivé, jinak by banka nezaznamenala datum úmrtí majitele účtu až dne 22. 5. 2013. Ze spisu nelze zjistit, že by se žalobkyně domáhala práva nahlížet do spisu.

V replice žalobkyně uvedla, že poté, kdy byla na účet pana T. připsána sporná dávka, již s penězi na účtu nedisponovala. Vyjádřila nesouhlas s úvahou žalovaného, že banka nebyla povinna vrátit přeplatek, neboť zůstatek na účtu je záporný. Jestliže banka přijala na účet důchodovou dávku po smrti oprávněného, nesmí si ji započítat na vlastní pohledávky, které mohla a měla uplatnit v dědickém řízení. Z vyjádření žalovaného a banky plyne, že po smrti J. T. měla přístup k penězům na jeho účtu banka, která s nimi (a především pak s důchodovou dávkou) disponovala.

Při jednání, které soud k projednání věci nařídil, setrvali účastníci na svých dosavadních procesních stanoviscích. Žalobkyně akcentovala zejména svoji argumentaci, že přeplatek na důchodu má žalované vrátit banka, která s prostředky na účtu po úmrtí J. T. skutečně disponovala.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.

Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, soud neshledal.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

Ze správního spisu soud zjistil, že rozhodnutím žalované ze dne 14. 9. 2011, čj. x, byl panu J. T. přiznán starobní důchod od 15. 7. 2011 ve výši 8.462 Kč. Na základě žádosti pana T. ze dne 22. 6. 2011 byl důchod vyplácen bezhotovostně převodem na účet č. x.

Přípisem ze dne 20. 5. 2013 požádala žalovaná společnost Česká spořitelna, a. s. o vrácení částky 8.719 Kč z účtu č. x, která byla na účet poukázána dne 15. 5. 2013, ačkoliv pan T. zemřel již dne 22. 4. 2013. Banka sdělila dne 4. 6. 2013, že majitelem účtu č. x byl J. T. Ke dni úmrtí měla k účtu dispoziční právo mimo majitele žalobkyně. Z přiloženého výpisu z účtu za období duben a květen 2013 vyplývá, že žalobkyně prováděla platby a výběry z účtu, prokazatelně však naposledy dne 17. 4. 2013 (na výpisu je u této transakce uvedeno její jméno). Ke dni 21. 4. 2013 byl na účtu záporný zůstatek 16.935,19 Kč. Dne 22. 4. 2013 byly zúčtovány 4 bezhotovostní platby zadané prostřednictvím elektronického bankovníctví v souhrnné výši 2.700 Kč, takže záporný zůstatek k tomuto dni činil 19.635,19 Kč. V důsledku zúčtování cen za služby a debetního úroku dosáhl záporný zůstatek ke dni 30. 4. 2013 částky 20.112,57 Kč. Po dni 22. 4. 2013 až do zrušení účtu dne 24. 5. 2013 již nebyla provedena žádná transakce podle příkazu jakékoliv oprávněné osoby (výběr hotovosti, bezhotovostní převod), zadané inkasní platby nebyly realizovány. Dne 15. 5. 2013 byla na účet připsána částka 8.719 Kč pro J.T. od žalované z titulu starobního důchodu za dobu od 16. 5. 2013 do 15. 6. 2013. I poté byl zůstatek na účtu záporný (- 11.393,57 Kč). Dne 16. 5. 2013, 21. 5. 2013 a 22. 5. 2013 provedla Česká spořitelna zápočty na úvěrové účty v celkové výši 3.270,04 Kč. Ke dni 22. 5. 2013 byl účet z důvodu úmrtí majitele zrušen, zůstatek na účtu činil - 14.663,92 Kč.

Rozhodnutím ze dne 17. 10. 2013, čj. , žalovaná uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu za období od 16. 5. 2013 do 15. 6. 2013 v částce 8.719 Kč. Žalovaná uvedla, že jelikož pan J.T. zemřel dne 22. 4. 2013, zanikl jeho nárok na výplatu dávky dnem 15. 5. 2013. Tento den byla na účet připsána částka 8.719 Kč, ačkoliv s ohledem na datum úmrtí nárok na tuto dávku zanikl. Tím vznikl přeplatek na dávce. Podle § 64 odst. 5 věty první zákona o důchodovém pojištění je osoba, která má dispoziční právo k účtu, na který se vyplácí oprávněné osobě důchod, povinností vrátit plátcí důchodu splátky důchodu, které byly na účet připsány po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Odpovědnost osoby povinné vrátit přeplatek je absolutní bez ohledu na to, zda vznikl přeplatek zavinila. Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 23. 10. 2013.

V přípisu ze dne 3. 11. 2013 doručeném žalované žalobkyně uvedla, že v den úmrtí pana T. (tj. dne 22. 4. 2013) oznámila tuto skutečnost společnosti Česká spořitelna, a. s. Tím jí zaniklo dispoziční právo k účtu. Nároku na dědictví se žalobkyně zřekla, byla pouze vypravitelkou pohřbu. Žalobkyně nemůže vrátit přeplatek na starobním důchodu, neboť k němu neměla přístup a neměla možnost jakkoliv nakládat s účtem.

Žalovaná posoudila přípis žalobkyně podle jeho obsahu jako námitky proti rozhodnutí ze dne 17. 10. 2013. Rozhodnutím ze dne 14. 11. 2013, čj. x, námitky zamítla a potvrdila rozhodnutí ze dne 17. 10. 2013. Zopakovala, že povinnost osoby s dispozičním právem k účtu, na nějž jsou zemřelému oprávněnému poukazovány splátky důchodu, vrátit přeplatek na důchodu je založena na principu objektivní odpovědnosti. Z výpisu z účtu předloženého bankou vyplývá, že úmrtí majitele účtu J. T. bylo zaznamenáno dne 22. 5. 2013 a že žalobkyně provedla z tohoto účtu platby i po datu úmrtí pana T.

Při jednání provedl soud důkaz sdělením České spořitelny, a. s. ze dne 14. 6. 2016, z něhož plyne, že žalobkyně měla dispoziční právo k účtu J. T. č. x od 2. 9. 1991 do 22. 5. 2013. Dispoziční právo bylo omezeno na dobu života majitele účtu s tím, že podle čl. 11.8 všeobecných obchodních podmínek České spořitelny, a. s. plná moc k nakládání s peněžními prostředky na platebním účtu udělená majitelem účtu do 31. 12. 2004 zaniká úmrtím majitele účtu dnem následujícím po dni, kdy se banka hodnověrně dozvěděla o úmrtí majitele účtu. Banka se o úmrtí majitele účtu dozvěděla dne 22. 5. 2013 na základě žádosti žalované o vrácení důchodové dávky. Na základě této informace bylo tentýž den ukončeno dispoziční právo žalobkyně k účtu. K účtu byl sjednán kontokorentní úvěr ve výši 20.000 Kč. Ke dni 15. 5. 2013 byla žalobkyně oprávněna nakládat s peněžními prostředky na účtu.

Posouzení žalobních bodů

Podle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.

Výkladem tohoto ustanovení a jeho souladem s ústavním pořádkem se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 3. 4. 2014, čj. 10 Ads 58/2014 – 35. Poukázal v něm na smysl § 64 odst. 5, jenž byl do zákona o důchodovém pojištění včleněn zákonem č. 470/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012, jímž je, aby se přeplatek na důchodu vrátil jednoduchým procesním způsobem žalované, která danou důchodovou dávku vyplatila navzdory tomu, že oprávněný zemřel. Zákonodárce zjevně vycházel z toho, že právě osoba, která má k účtu zemřelého oprávněného dispoziční právo, je osobou, která obvykle s prostředky na účtu zemřelého disponuje. Poněvadž se vychází z toho, že tato osoba má nejužší vztah k finančním prostředkům zemřelého oprávněného, je první, na kom se žalovaná hojí. Obecné nastavení daného pravidla garantuje, že v obvyklých situacích bude důchodovou dávku hradit ta osoba, která měla k účtu přístup a která s největší pravděpodobností také dávku z účtu vybrala. Zákon přitom neklade na žalovanou povinnost zjišťovat, jak se věci vskutku udály a kdo skutečně částku z účtu vybral. Ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění minimalizuje počet soudních sporů a slouží k rychlému a efektivnímu uspořádání věcí. Nelze ho tedy považovat za protiústavní. Je tomu tak i proto, že uvedená právní norma nedopadá do sféry osoby povinné vrátit přeplatek na důchodu způsobem, že by ohrozila její majetkovou základnu. Pravidelně se jedná jen o vrácení jednoho důchodu vyplaceného po dni úmrtí příjemce důchodu. V těch případech, kdy osoba povinná k vrácení přeplatku nesprávně vyplacenou dávkou ve skutečnosti nedisponovala, a hradí tak v podstatě dluh za třetí osobu, může vynaložené finanční prostředky vymáhat vůči této třetí osobě v občanskoprávním řízení. Ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění zakládá objektivní odpovědnost osob vymezených v tomto ustanovení, přičemž odpovědnosti se nelze zprostit. Ačkoliv toto pravidlo může v některých případech dopadat na člověka velmi tvrdě, zejména pokud finanční prostředky z neprávem vyplacené dávky starobního důchodu nevybral, právní norma neumožňuje pružně reagovat na specifické okolnosti každého

jednotlivého případu. Shodně se Nejvyšší správní soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 21. 1. 2016, čj. 9 Ads 183/2015 – 29, a rozsudku ze dne 3. 2. 2016, čj. 3 Ads 107/2015 – 23.

Žalobkyně v žalobě nenapadla skutková zjištění žalované, že J. T. pobíral starobní důchod ve výši 8.719 Kč, že zemřel dne 22. 4. 2013 a že dne 15. 5. 2013 mu byla na jeho účet vyplacena dávka starobního důchodu ve výši 8.719 Kč na období 16. 5. 2013 – 15. 6. 2013. Nenapadla ani právní posouzení věci v tom rozsahu, že částka ve výši 8.719 Kč vyplacená dne 15. 5. 2013 představuje přeplatek na důchodu a v obecné rovině ani aplikovatelnost § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění na vypořádání přeplatku na důchodu v této věci. Tato skutková zjištění a právní posouzení věci soud nepřezkoumával, neboť nejsou zpochybněny žádným žalobním bodem.

Podstata žaloby spočívá v tom, že žalovaná dle žalobkyně nesprávně aplikovala § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění v daném případě, neboť chybně dovodila, že povinnost k vrácení přeplatku na důchodu tíží žalobkyni jakožto osobu, která měla dispoziční právo k účtu J. T.

Ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění bylo na případ žalobkyně aplikováno z toho titulu, že měla právo disponovat s peněžními prostředky na účtu J. T. V této souvislosti má soud za důležité vyjasnit, zda postačuje, že žalobkyně měla dispoziční právo k účtu J. T. v době jeho úmrtí, nebo zda je rozhodující, že jí toto právo náleželo v době, kdy byla na účet pana T. neprávem vyplacena další dávka starobního důchodu, tj. dne 15. 5. 2013. Vyjde-li soud z účelu § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, jak byl podrobně rozveden ve shora citovaných rozhodnutích Nejvyššího správního soudu, může žalovaná požadovat vrácení přeplatku na starobním důchodu po osobě, která byla oprávněna disponovat s peněžními prostředky na účtu zemřelého oprávněného v den, kdy na účet byly tyto prostředky připsány. Nepostačuje tedy, že osoba měla dispoziční právo k účtu v době úmrtí osoby pobírající starobní důchod. *Ratio* § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění totiž spočívá v tom, že povinnost vrátit přeplatek má primárně osoba s dispozičním oprávněním k účtu, neboť se lze domnívat, že právě ona mohla se vzniklým přeplatkem nakládat. Naopak není rozumně odůvodněno nárokovat vrácení přeplatku na starobním důchodu po osobě, která sice měla ke dni úmrtí majitele účtu (osoby pobírající důchod) dispoziční oprávnění k účtu, ovšem v době, kdy byla na účet zemřelého pobíratele důchodu neprávem vyplacena další dávka důchodu, takže vznikl přeplatek na důchodu, již dispoziční oprávnění neměla (např. z důvodu, že jej sama v bance zrušila). Taková osoba totiž v době vzniku přeplatku na důchodu již nebyla držitelem oprávnění disponovat s peněžními prostředky na účtu, a nelze tak vůči ní legitimně dovozovat, že s přeplatkem mohla nakládat.

Z obsahu správního spisu se podává, že žalobkyně měla dispoziční oprávnění k účtu, na který byl J. T. poukazován starobní důchod, v den úmrtí J. T. Správní spis však neobsahuje žádný podklad pro závěr, že žalobkyně měla dispoziční oprávnění k účtu i ke dni připsání neprávem vyplacené dávky starobního důchodu, tj. ke dni 15. 5. 2013. V tomto rozsahu považoval soud za potřebné doplnit skutkový stav zjištěný správním orgánem další zprávou České spořitelny, kterou si vyžádal i bez návrhu účastníků (§ 52 odst. 1 a § 77 odst. 2 s. ř. s.). Z ní soud zjistil, že žalobkyně měla dispoziční oprávnění k účtu i dne 15. 5. 2013.

Žalobkyně tvrdila, že oznámila bance v den úmrtí J. T., že majitel účtu zemřel. K prokázání této skutečnosti navrhla vyslechnout jako svědkyni svoji dceru I. F. a vyžádat od České spořitelny, a. s. spis vedený pro J. T. za účelem zjištění, zda se v dokumentaci nachází úmrtí list, který žalobkyně bance předložila. Podpůrně pak navrhla provést její účastnický

výslech. Soud dospěl k závěru, že pro posouzení věci není významné, kdy správně mělo dojít v rámci obchodněprávního vztahu mezi J. T. a Českou spořitelnou, a. s. (smlouva o běžném účtu) k zániku dispozičního oprávnění žalobkyně k účtu J. T.. Není významné, zda žalobkyně hodnověrně prokázala bance úmrtí majitele účtu v den jeho úmrtí, popř. bezprostředně poté (ještě před tím, než byl na účet J. T. poukázán přeplatek na starobním důchodu), a tedy kdy mělo podle smluvních ujednání mezi majitelem účtu a bankou zaniknout dispoziční oprávnění žalobkyně. Soud proto neprovedl výše uvedené, žalobkyní navržené důkazy, neboť směřují k prokázání skutečností, které jsou pro posouzení věci nevýznamné. Za rozhodující soud považuje, že žalobkyně měla ke dni, kdy byla na účet J. T. neprávem poukázána další dávka starobního důchodu, možnost s peněžními prostředky na tomto účtu nakládat. To přitom jednoznačně vyplynulo ze sdělení České spořitelny, a. s. ze dne 14. 6. 2016, která potvrdila, že žalobkyně by bývala byla oprávněna dne 15. 5. 2013 (až do 22. 5. 2013) disponovat s peněžními prostředky na účtu J. T.. Není významné, co býti mělo (zda nemělo zaniknout dispoziční oprávnění žalobkyně podle smluvních ujednání dříve), nýbrž co ve skutečnosti bylo (že žalobkyně fakticky mohla dne 15. 5. 2013 nakládat s prostředky na účtu z titulu zřízeného dispozičního oprávnění). Pokud snad žalobkyně skutečně jednala vůči bance tak, že v souladu se smlouvou o běžném účtu mělo její dispoziční právo k účtu J. T. zaniknout dříve, ovšem banka postupem, jenž byl v rozporu se smluvními ujednáními, způsobila, že nevzala včas na vědomí zánik dispozičního práva žalobkyně k účtu jako důsledek úmrtí J. T., pak se žalobkyně může vůči bance domáhat náhrady toho, co žalobkyně musela v důsledku protiprávního jednání banky vydat třetím osobám. Tento odpovědností soukromoprávní vztah mezi žalobkyní a bankou nemá žádný vliv na povinnost žalobkyně vrátit žalované přeplatek na důchodu na základě § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění.

Aplikace § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění na takto zjištěný skutkový stav vede k závěru, že osobou povinnou k vrácení přeplatku na důchodu je žalobkyně, neboť v době vzniku přeplatku byla oprávněna disponovat s peněžními prostředky na účtu J. T.

V dané věci nebylo možné, aby přímo banka vrátila žalované přeplatek na důchodu, neboť na účtu byl ke dni úmrtí J. T., ke dni připsání neprávem vyplacené dávky starobního důchodu i ke dni zrušení běžného účtu záporný zůstatek. To znamená, že J. T. neměl vůči bance žádnou pohledávku ze smlouvy o běžném účtu (tedy právo na vyplacení peněz z účtu), z níž by banka mohla uspokojit nárok žalované na vrácení přeplatku na důchodu. Pan T. měl v té době vůči bance pouze závazek, nikoliv pohledávku. Ačkoliv s částí přeplatku na důchodu disponovala banka tím, že dne 16., 21. a 22. 5. 2013 provedla zápočet vůči pohledávkám ze smluv o úvěru (viz výpis z běžného účtu), nenastala situace, že by zůstatek na účtu byl po připsání přeplatku na důchodu kladný a dostal se do záporné hodnoty až v důsledku operací provedených bankou. Zůstatek byl od úmrtí J. T. stále záporný, a to i přes připsání přeplatku na důchodu. Banka se tedy nepodílela na tom, že by v důsledku transakcí zaúčtovaných z jejího popudu vznikl záporný zůstatek na účtu, a tedy nezpůsobila, že přeplatek na důchodu nemohl být vyrovnán jinak než postupem dle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění. Ze skutečnosti, že banka provedla po úmrtí majitele účtu inkaso z jeho účtu na úhradu úvěru a zápočet pohledávek, nelze dovozovat, že by banka měla k účtu dispoziční právo (tedy že by byla vedle žalobkyně další osobou s dispozičním oprávněním k danému účtu). Oprávnění provádět inkasní platby a jednostranné započtení pohledávek, která mají původ ve smluvních ujednáních mezi majitelem účtu a bankou, nepředstavují dispoziční oprávnění k účtu.

Pokud jde o jednotlivé výhrady žalobkyně, soud k nim uvádí, že z pohledu aplikace § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je zcela nerozhodné, zda žalobkyně nakládala

s peněžními prostředky po připsání neprávem vyplacené dávky starobního důchodu na účet J. T. Odpovědnost žalobkyně jakožto osoby oprávněné disponovat s peněžními prostředky na účtu v době, kdy na něj byla připsána neprávem vyplacená dávka starobního důchodu, je objektivní. Je zcela nezávislá na skutečnosti, zda bylo s těmito peněžními prostředky vůbec nějak nakládáno, na čí příkaz se tak stalo, jak byly peněžní prostředky využity (viz výše citovanou judikaturu NSS). Povinnost žalobkyně vrátit přeplatek na důchodu není vázána na skutečnost, že s přeplatkem skutečně disponovala, nebo jinak zavinila, že přeplatek nemohl být z účtu vrácen pro záporný zůstatek na účtu. Žalobkyně má právo vymáhat soukromoprávními prostředky po třetích osobách, které s neprávem vyplacenou dávkou starobního důchodu naložily, náhradu toho, o co se obohatily. Vzhledem k tomu, že je zcela bez významu, jak bylo s peněžními prostředky po připsání přeplatku na důchodu na účet J. T. naloženo, nelze žalované vytýkat, že se těmito skutečnostmi v napadeném rozhodnutí nezabývala. Jde o skutečnosti právně nevýznamné. Rozhodnutí nelze považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, protože žalovaná nezjišťovala právně bezvýznamné skutečnosti. Žádný vliv na vznik povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek na důchodu nemá, že žalobkyně není dědičkou po J. T. Povinnost vrátit přeplatek byla totiž založena tím, že žalobkyně měla dispoziční oprávnění k účtu J. T., na který byly poukazovány dávky starobního důchodu (z hlediska § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění jde o přednostní kritérium pro určení osoby povinné k vrácení přeplatku na důchodu), nikoliv tím, že by byla dědičkou.

Souladem aplikované právní normy s ústavním pořádkem se detailně zabýval Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku čj. 10 Ads 58/2014 – 35. Soud se s těmito úvahami Nejvyššího správního soudu ztotožnil a ve stručnosti odkazuje na odůvodnění uvedeného rozsudku (část III.A). Rovněž v této věci dosahuje přeplatek pouze výše jedné dávky starobního důchodu, nejde tedy o vážné ohrožení majetkové základny osoby povinné k vrácení přeplatku. Celý soubor námitek tvořící žalobní bod proti výkladu a aplikaci § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je nedůvodný.

Žalobkyně dále namítla, že jí nebylo umožněno nahlédnout do spisu, zejména do podkladů od banky. Z obsahu spisu nevyplývá, že by se žalobkyně domáhala nahlížení do spisu. Sama pak nenavrhla žádný důkaz, který by její tvrzení prokázal. V řízení nebylo zjištěno, že by žalovaná porušila procesní práva žalobkyně a neumožnila jí nahlédnout do spisu, tedy že by správní řízení zatížila vadou. Žalobní bod je nedůvodný.

K informacím o nepříznivé ekonomické a zdravotní situaci žalobkyně, které uvedla v závěru žaloby, soud doplňuje, že povinnost vrátit přeplatek na důchodu na základě § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění není závislá na tom, jaká je hospodářská, sociální a zdravotní situace povinné osoby. Ve shodě s rozsudkem NSS ze dne 3. 2. 2016, čj. 3 Ads 107/2015 – 23, lze jen konstatovat, že právní předpisy nabízejí určité možnosti, jak zmírnit negativní dopady povinnosti vrátit neprávem vyplacený důchod. Mimo jiné může žalobkyně využít například splátkového kalendáře a dluh postupně splácet, nebo požádat o odstranění tvrdosti zákona na základě § 4 odst. 3 a § 106 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

Vzhledem k tomu, že všechny uplatněné žalobní body jsou nedůvodné, a soud nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, byla žaloba zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení nevznikly náklady převyšující náklady na běžnou administrativní činnost.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve **lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 27. června 2016

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce

Za správnost:
Božena Kouřimová